

СТАНОВИЩЕ

**от професор доктор Лидия Стоянова Велкова
Военна академия “Георги С. Раковски”**

на дисертационния труд
на ЕЛЕНА КОСТАДИНОВА ТИМЕВА

**на тема „Мениджмънт на ресурсите за отбрана
за постигане на баланс между икономическия потенциал
на държавата и отбранителните способности на въоръжените сили“**

представен за придобиване на образователна и научна степен „доктор”
в област на висшето образование: 9. „Сигурност и отбрана“, професионално
направление: 9.1. „Национална сигурност“,
по научна специалност „Организация и управление извън сферата
на материалното производство
(Управление на сигурността и отбраната)”

СОФИЯ, 2020 г.

1. Актуалност и значимост на разработвания научен проблем

Като израз на съвременните управленски подходи, мениджмънтът на ресурсите за отбрана в условията на пазарна икономика и членство на Република България в НАТО и Европейския съюз, може да се разглежда като част от фундаменталния проблем, свързан с изграждането на нови и/или поддържането на вече съществуващи отбранителни способности от Въоръжените сили на Република България за отговор на съвременните предизвикателства в условията на коалиционна сигурност. Това налага качествена промяна при изграждането и провеждането на икономическата и отбранителната политика, свързана с постигане и изпълнение на приетите нови цели и задачи на националната и съюзната отбрана.

На свой ред, необходимостта от икономическо осигуряване на националната отбрана и сигурност се определя като една от най-важните задачи на държавата за създаване и укрепване на системата за национална сигурност, която гарантира запазване суверенитета на държавата, нейната териториална цялост и неприкосновеност. И тъй като за сигурността и отбраната се правят големи разходи, те са преди всичко икономически проблем, защото изискват и генерират непрестанен приток на средства от обществените ресурси, което налага тяхното целесъобразно, ефективно и икономично управление. Следователно, връзката между икономическия потенциал на държавата и отбраната е пряка и непосредствена - високо равнище на отбранителни способности може да бъде постигнато само при адекватен приток на икономически ресурси към отбранителната система за сметка на обществения продукт, създаван в пределите на стопанството, а това превръща процеса на икономическо осигуряване на отбраната в един от главните проблеми на нашата държава, като едновременно с това му придава „специален” статут.

В този смисъл актуалността на темата на дисертационния труд и значимостта на изследването са безспорни, още повече като се отчете състоянието на вътрешната икономическа среда и усложнените международни отношения, които създават широк спектър от вътрешни и външни заплахи за националната сигурност на страната и поставят

императива за гарантиране на непрекъснат и целенасочен процес на ресурсното ѝ осигуряване.

Същевременно е необходимо да отбележим, че макар научната общност отдавна да е осъзнала значимостта на тази проблематика, отчетливите усилия за нейното теоретично и практическо осмисляне в условията на пазарна система и в новата среда за сигурност са сравнително малобройни. Въпреки наличието на различни публикации и анализи в специализираната литература, настоящата разработка има собствен облик, предвид обстоятелството, че тя има характер на комплексно изследване на управлението на ресурсите за отбрана за постигане на баланс между икономическия потенциал на държавата и отбранителните способности на въоръжените сили, което още един път потвърждава правилността на решението на докторанта Елена Тимева да се посвети на неговото по-нататъшното изучаване и развитие.

Големите предизвикателства пред мениджмънта на ресурсите за отбрана са свързани с обстоятелството, че освен чисто научен, проблемът фокусира и голям практически интерес, поради обстоятелството, че ресурсите за отбрана са недостатъчни, а този дефицит се мултиплицира от неефективния начин на тяхното разходване. Ето защо темата на дисертационния труд има не само теоретична, но и подчертано практико-приложна стойност, доколкото повишаването на качеството и ефективността при управлението на ресурси за отбрана е основна предпоставка за гарантиране на сигурността и отбраната на страната.

Значимостта на разглеждания проблем се определят от факта, че рецензираният дисертационен труд е в състояние да даде тласък за изследванията, посветени на управлението на ресурсите за отбрана, като наложи един по-ефективен и прагматичен подход, насочен към ангажиране на целия национален потенциал в тази област, като резултат от интеграцията на политическите, икономическите, технологичните, информационните, военните и гражданските ресурси в рамките на ангажираните институции и органи на изпълнителната и законодателната власт, при осигуряването на единно разбиране за същността и целите на отбраната на страната.

Темата на дисертационния труд „Мениджмънт на ресурсите за отбрана

за постигане на баланс между икономическия потенциал на държавата и отбранителните способности на въоръжените сили”, напълно съответства на съдържанието и въпреки, че почива на солидна теоретична база, авангарден опит и добри практики, представлява ново по рода си изследване, със специфична насоченост и качества, които го отличават от подобни разработки в България.

2. Оценка на научните резултати и приносите на дисертационния труд

Дисертационният труд е класически структуриран в съдържателен план и се състои от увод, изложение, представено в три добре балансирани помежду си глави, всяка завършваща с изводи, общи изводи и предложения за решение, заключение, приложения, списък на използваните абривиатури и съкращения и библиография, включваща 165 информационни източника, с общ обем от 265 страници, в които са представени 18 таблици, 2 схеми и 7 фигури. Към труда са налични и 2 приложения, които аргументират издигнатите от докторанта тези.

Обектът и предметът са подходящо формулирани, което е предпоставка *целта* на дисертационното изследване – да се генерират полезни и научно обосновани предложения за усъвършенстване на мениджмънта на ресурсите за отбрана за изграждане и/или поддържане на отбранителни способности при отчитане на икономическия потенциал на страната - да намери своята реализация при коректно определените задачи и ограничения.

Водещата хипотеза на изследването, че посредством усъвършенстването на Интегрираната система за управление на ресурсите за отбрана с прилагане на механизмите на пазарната икономика на страната, въвеждането на проектното управление, използването на всички аспекти и възможности от членството на Република България в НАТО и ЕС за национално и колективно изграждане на отбранителни способности на ВС и повишаване на компетентността на личния състав, ангажиран с управление на ресурсите за отбрана, ще се постигнат значими ефекти по отношение на преодоляване на съществуващите слабости в мениджмънта на ресурсите за отбрана, по-ефективно използване на икономическия потенциал на

държавата за постигане на адекватни отбранителните способности на Въоръжените сили, както и значими ползи за икономиката и обществото, пронизва целия текст на дисертацията и е подкрепена с необходимите аргументи.

Методологията и инструментариума, макар и класически за научните изследвания, са напълно уместни и приложими към анализиранията тема и съдействат за постигане на целта и задачите.

Формулираните изводи, ми дават основания да подкрепя посочените от кандидата приноси, като сред тях, без да подценявам приносите с научно-приложен характер, искам да открия приносите с практико-приложен характер, като акцентирам върху разработената авторска систематизация и таксономизация на дейностите под формата на схеми и фигури, в които чрез логическа последователност от етапи, стъпки и техники са представени йерархичните нива и взаимовръзките в мениджмънта на отбранителните ресурси, позволяваща лесно, бързо и еднозначно да се вникне в същността на процеса при вземане на обосновани, целесъобразни и ресурсно осигурени решения за изграждане и/или поддържане на отбранителни способности на ВС.

Считам, че дисертационният труд и получените приноси са лично постижение на Елена Тимева и са резултат на натрупани знания и опит в приложното поле на две големи области - икономиката и отбраната. Цялостната ми оценка за приносите на дисертационния труд е положителна, най-вече поради практическа им насоченост, с възможност за реализация на предложенията на автора.

Представените три публикации по темата на дисертационния труд (два самостоятелни доклада на научни форуми и една статия в съавторство в сп. „Военен журнал“), са фокусирани в направлението на научните изследвания и верифицират постигнатите научни резултати.

Нямам информация дали посочените публикации са цитирани от други автори. С докторанта нямам съвместни публикации.

3. Критични бележки

В представения дисертационен труд не се забелязват допуснати съществени слабости, затова ще си спестя критичните бележки, тъй като по време на съвместната ни работа, докторантът работи отговорно и упорито, прецизно изпълняваше указанията на научните ръководители и те бяха своевременно отстранени. За сметка на това бих желала да отправя препоръка към докторанта, свързана с необходимостта от доразвитие на изследваната проблематика, тъй като нейната актуалност и значимост дават много възможни посоки за бъдеща работа.

4. Заключение

Отчитайки актуалността на изследвания научен проблем в дисертационния труд на тема „Мениджмънт на ресурсите за отбрана за постигане на баланс между икономическия потенциал на държавата и отбранителните способности на въоръжените сили“ и авторефератът към него с автор Елена Костадинова Тимева, оригиналността, на разработката и качеството на постигнатите научни резултати, считам, че същият представлява оформено научно изследване с открояващи се научно-приложни и практико-приложни приноси, отговарящо на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение за получаване на образователна и научна степен “доктор”.

5. Оценка на дисертационния труд

Давам своята положителна оценка и убедено предлагам на уважаемите членове на Катедрения съвет на катедра „Мениджмънт на сигурността и отбраната“ да вземем решение за присъждане на Елена Костадинова Тимева на образователната и научна степен “доктор” в област на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана”, научно направление 9.1 „Национална сигурност”, специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (Управление на сигурността и отбраната)”.

24 март 2020 г.

София

Член на журито:

(проф. д-р Лидия Велкова)